

Xavier Mercadé: ?«Penso que el món és massa trist per veure'l en una escala de grisos»

El cap de fotografia d'Enderrock ens va deixar ahir després d'una llarga lluita contra el càncer | Recuperem una entrevista publicada al número 300 de la revista, l'any 2020, en què ens mostrava el món des del seu objectiu

Xavier Mercadé | Juan Miguel Morales

Des de l'explosió de la Barcelona punk dels vuitanta que **Xavier Mercadé** (Barcelona, 1967 - 2021) es va posar a fer fotografies. Són prop de quatre dècades que expliquen a través de l'objectiu de RockViu la història de la música en directe a Catalunya. El seu immens arxiu d'un milió de fotografies tirades a més de 14.000 concerts és un patrimoni de gran valor que cronifica l'evolució de l'escena catalana i internacional i que queda recollida a l'exposició 'Rock Viu' del Palau Robert, que es pot visitar fins diumenge 29. El cap de fotografia d'Enderrock, que ens va deixar ahir després d'una llarga lluita contra el càncer, va dedicar una vida d'amor i dedicació a la música a través de les imatges. Avui el recordem amb una extensa entrevista, publicada el març 2020 en el número 300 de la revista Enderrock, en què hi repassava la seva trajectòria, ens n'explicava anècdotes i ens mostrava el món des del seu objectiu.

D'on et ve la passió per la fotografia?

El *Sgt. Pepper's* dels **Beatles** i jo vam entrar al mateix temps a casa. Quan vaig fer 15 anys en Josep, el gran d'una família de set germans i també el meu padrí, em va regalar *A Horse with no Name* (Warner, 1971) d'**America**, *The Game* (EMI, 1980) de **Queen**, *Flesh & Blood* (Polydor,

1980) de **Roxy Music** i 4 (Pathé, 1979) de **Gwendal**. Una bona inversió. Ell era mestre de l'Escola del Mar, on convidava **Xesco Boix** a cantar per als alumnes. També feia fotos; un dia em va ensenyar a la seva habitació la màgia del revelat en blanc i negre i de la fotografia en general. Va morir l'any 1983 d'un accident de trànsit. Un any després vaig desempaquetar el laboratori fotogràfic i amb el que m'havia ensenyat em vaig posar a revelar negatius i fer còpies a la cambra fosca, il·luminada només per una bombeta vermella. El 1984 publicava el fanzín *Voll-Ker*, i per no haver de retallar i piratejar fotos d'altres publicacions vaig començar a portar la màquina als concerts per tenir material propi.

Quines persones o moments t'han marcat en el pla personal i professional?

Sens dubte el meu germà, i també Francesc Fàbregas. Quan veia les seves fotos a la revista *Vibraciones*, a més d'envejar-lo per anar a aquells concerts, somiava pensant com devien sonar aquelles fotos perquè podia viure un directe a través de les imatges.

En el vessant formatiu, quines tècniques i materials has conegut?

El 1986 vaig posar-me a estudiar fotografia a l'Escola de Mitjans Audiovisuals (EMAV), a Barcelona. Vaig ser la darrera generació que va cursar fotografia en aquella escola. Quan vaig plegar fins i tot van enderrocar l'edifici. Allà vaig aprendre les tècniques, tota la teoria i vaig perfeccionar la pràctica, tant amb la màquina de fotos com al laboratori gràcies al mestre Jordi Penyarroja.

Quin record tens del primer concert amb Ultratruita i El Grito Acusador el 1984 a les Cotxeres de Sants?

Hi vaig anar amb la màquina de la família. Cap equip especial. Només vaig tirar mitja dotzena de fotos, i vaig tenir la sort que un parell fins i tot van sortir enfocades. Va ser el primer pas de la meva perdició. Com sempre en aquella època, em sentia com un intrús amb ganes, moltes ganes d'aprendre-ho tot, de participar, de crear. Era molt tímid, però les revistes fotocopiades en el més pur estil *do-it-yourself* van ser una manera de mostrar-me al món i de formar part d'aquella auca. El *Voll-Ker* a ser una manera d'obrir una finestra a un món que em fascinava, i que cada dia esclatava davant meu quan anava a la botiga alternativa Informe, als concerts al Zeleste del carrer Argenteria o a qualsevol acte *underground* que es muntés a Barcelona a principis de la dècada dels vuitanta.

Xavier Mercadé Foto: Juan Miguel Morales

PÒQUER DE VOLL-DAMM

Les activitats del Casal de Joves de Sants t'han marcat de per vida?

Sí, perquè les revolucions han de començar en l'àmbit local. Per això vaig implicar-me amb el teixit del barri i vaig entrar en contacte amb la gent que volia fer activitats a les Cotxeres de Sants. Vam muntar la Setmana Jove fent còmics, teatre, xerrades i concerts, i també vaig organitzar un dels primers concerts dels mítics **Los Negativos**, la banda on militava Robert Grima, un músic i promotor que actualment -casualitats de la vida- és un dels directors de Live Nation a l'Estat espanyol, una de les grans empreses que organitzen concerts a escala mundial.

Com era el fanzín *Voll-Ker*? Tenia una periodicitat regular? On es distribuïa?

El fanzín sortia quan podia, i no va durar ni tres anys, del 1984 al 1986. Escrivia les pàgines entre els estudis i les festes. Quan ja en tenia unes quantes, les maquetava i feia les fotocòpies. L'import el dividia entre els exemplars, posava el preu a la portada i anava a Discos Castelló, Informe, Kebra Disc i altres punts que s'encarregaven de vendre'l. La tirada màxima que devia fer era de 200 exemplars, però va ser molt divertit. Vaig poder entrevistar **Hombres G**, **Barricada**, **Nacha Pop**, **Golpes Bajos**, **L'Odi Social**, **El Hombre de Pekín**, **Manu Chao** -guitarrista dels francesos **The Kingsnakes**- o qualsevol altra banda que es va posar davant la meua gravadora. Em carregava de paciència i anava a les proves de so a veure si enxampava els grups o esperava al final dels concerts per assaltar els músics i robar-los uns minuts del seu temps.

A la dècada dels noranta vas fer el *Neón*, una revista gratuïta. Com era?

Per cobrir els concerts havies d'anar acreditat per algun mitjà de comunicació. A final dels vuitanta vaig col·laborar amb la revista *Boogie* de Madrid i amb la barcelonina *Sounds*, però van ser projectes efímers. Un dia remenant entre la premsa musical vaig trobar el gratuït *Neón*, i els vaig anar a veure just en el moment en què havien fet fora el cap de redacció per un problema de banyes. A poc a poc vaig agafar les regnes de la revista i vaig acabar encarregant-me gairebé de tot, de la redacció d'entrevistes a les fotografies o les ressenyes de discos. No hi havia gaire

pressupost però em donava accés als concerts.

Xavier Mercadé Foto: Juan Miguel Morales

Has passat de fer fanzins a que et demani fotos l'oficina de Bruce Springsteen. En quin moment et vas adonar que t'havies convertit en un fotògraf professional?

Ha estat un camí de molts anys en què he treballat amb seriositat i professionalitat, he intentat guanyar-me la confiança i mostrar la feina ben feta. Realment la petició de l'oficina de l'**Springsteen** va ser inesperada. No vaig tenir cap privilegi especial, però el fet de veure que les meves fotos es distribuïen a nivell mundial en pocs minuts va ser una sensació molt satisfactòria.

Una batalla dels fotògrafs amb els tècnics i els promotors és la il·luminació dels concerts. S'ha millorat amb el temps?

Cada sala té el seu tècnic, i de vegades uns són més encertats que altres. Hi ha els que busquen una il·luminació ambiental, amb contrallums i llançament de fum oblidant els llums frontals i sense tenir en compte que els espectadors també van a ?veure' un concert. El problema també el tenim amb certs colors de leds, sobretot magentes i blaus, que després tenen molt difícil solució a l'hora d'editar una fotografia. Quan a la prova de so falla un cable o el micro, es canvia ràpidament. En canvi, hi ha molt pocs tècnics de sala que es preocupin que els llums funcionin de manera correcta o que tots els focus estiguin ben anivellats. He arribat a veure artistes com **Joan As a Policewoman** o **Band of Friends** (la banda de **Rory Gallagher**) actuant a la sala Razzmatazz III, a Barcelona, i alhora movent els focus amb el màstil de la guitarra o canviant de posició els micros per situar-se on els enfocaven els llums.

Què cal demanar a un tècnic de llums?

La majoria de sales de concert de mitjana capacitat de la ciutat de Barcelona tenen bons equips de llum. El problema molt sovint és el tècnic que hi ha a la taula. Quan ve una banda nord-americana o una vella glòria dels anys vuitanta t'adones de la diferència, en aquests casos és

sorprenent la llum clara i directa que sempre va a parar al cantant. Llavors no has de forçar l'ISO de la màquina i pots disparar a unes velocitats raonables.

Ara tothom fa fotos als concerts i de seguida circulen per internet, i alhora hi ha menys control dels autors. Com han canviat la fotografia les xarxes socials?

La promoció és immediata i les fotos poden arribar a tothom. El que és un avantatge alhora també és un problema perquè la pirateria es dispara més del que voldríem. No fa gaire un músic em va felicitar per haver enviat una foto seva a un diari de Lleida. Em va estranyar, i vaig veure que simplement l'havien agafada d'internet sense demanar permís, eliminant la signatura amb la marca d'aigua amb què les penjo.

Has notat que hi ha gent que segueix habitualment les teves galeries de fotos?

Sí, ho noto i ho agraeixo. També m'agrada que em demanin consell o poder ajudar a qui ho necessiti. L'experiència és un grau i no m'importa compartir-la.

Hi ha grups que t'adoren. Quina relació tens amb els artistes que fotografies?

Més que adoració, noto un gran respecte per la meva feina entre la majoria d'artistes, que, de fet, és el mateix que jo també els professo. Si **Sopa de Cabra**, la **Companyia Elèctrica Dharma**, **Sangtraït**, **Manuel Carrasco** o **La Gran Pegatina**, per exemple, han volgut que fos l'autor de les fotos dels seus discos en directe és perquè confien en mi i en la meva manera de treballar. S'ha d'intentar ser sempre discret, sense cridar l'atenció. Per això molt sovint vaig vestit de fosc.

Ets molt eclèctic en els gèneres musicals d'artistes que fotografies. Tens algun estil fetitxe i algun de maleït?

No n'hi ha cap, de maleït. Tothom que puja a un escenari a mostrar el seu art i és acceptat pel públic, té el meu respecte. Tant si són **Tom Waits** i **Foo Fighters** com **Ojete Calor** i **Josmar**. No he tingut mai cap problema per fotografiar un concert, ja sigui una gran estrella *mainstream* en un gran estadi o un grup *underground* en un cau insalubre. Una altra cosa és la música que m'agrada escoltar a casa. Tinc una *playlist* amb més de 4.000 cançons on conviuen **Frank Sinatra** amb el *Roots* (Roadrunner, 1996) de **Sepultura** o **La Casa Azul** amb **Ramones**.

La Casa Azul Foto: Xavier Mercadé

Enyores alguna cosa de quan anaves amb un rodet en blanc i negre, abans que arribessin les càmeres digitals?

No! Ara cal més immediatesa a l'hora d'entregar les fotos, i no hi ha un termini mínim de temps per deixar reposar la feina com es mereix. Vaig ser feliç quan vaig poder deixar el laboratori en blanc i negre i em vaig passar al color. I encara ho vaig ser més quan van aparèixer els escàners i vaig poder estalviar-me les còpies en paper. L'entrada de les màquines de fotos digitals va ser la gran revolució, perquè en lloc d'invertir en els rodets de negatius vam haver de comprar discos durs i fer còpies de seguretat.

No t'agraden les fotos en blanc i negre, i prefereixes treballar en color. Per què?

Penso que el món és massa trist per veure'l en una escala de grisos. El blanc i negre va ser una imposició gairebé econòmica en un temps determinat. Vaig passar moltes hores tancat al laboratori, a les fosques, envoltat de productes químics en una època en què fumava compulsivament. Era un ambient totalment insalubre que em va fer perdre de vista el suposat romanticisme que diuen que té la fotografia en blanc i negre. Per culpa seva ens hem perdut les jaquetes de lluentons que portava **Miles Davis** o les esquixades de sang als combats de boxa!

Quina és la nit, o la jornada, en què has fotografiat més concerts?

A qualsevol festival faig moltes fotos en un sol dia. Al Primavera Sound, per exemple, on hi ha més d'una dotzena d'escenaris funcionant alhora és un no parar d'anar d'un a l'altre fent tota mena de bandes.

Xavier Mercadé Foto: Juan Miguel Morales

LA GENERACIÓ MALEÏDA

Com definiries la teva generació a través de la música?

Vaig començar el 1984 i per un xaval de 17 anys va ser una manera de descobrir el món des de l'objectiu. Estudiar i fer fotografia em va introduir en els moviments socials, punks i alternatius d'aquella època, a fer cerveses al Kafé Volter o al Mensakas, i també al microunivers que es coïa a Nou Barris i als concerts a les primeres cases okupades. Part d'aquell ambient el vaig utilitzar per fer treballs a l'escola, era una escena molt creativa, curiosa i que calia immortalitzar.

Des de quan has volgut documentar la història de la música en directe a Catalunya?

No vaig ser conscient de la idea fins que el 2011 vaig presentar el primer recull de fotos, *Odio obedecer* (Quarantena), i vaig col·laborar als llibres *Harto de todo*, de Jordi Llansamà, o *Que pagui Pujol!*, de Joni D. Va ser aleshores quan em vaig adonar que el que envoltava un concert, el públic, les actituds o les maneres de vestir, amb els anys tenien tanta importància com els grups que hi havia a l'escenari. Adonar-me d'això va canviar radicalment la meua manera de fotografiar els concerts al segle XXI. Vaig decidir obrir l'objectiu, deixar d'estar pendent només dels músics i fixar-me més en els detalls i les emocions a les dues bandes de l'escenari.

Els fotògrafs de música en directe teniu el relleu generacional garantit? Quina relació hi ha entre els professionals del gremi?

A Barcelona hi ha un bon gremi de fotògrafs de concerts, i hi ha molt bona sintonia en tots els gèneres, ja siguin especialitzats en heavy, concerts més comercials, rock en català o punk-rock. Qualsevol nou company sempre és benvingut, sempre que respecti una sèrie de normes de cortesia no escrites en un espai tan reduït com és el fossar dels concerts. He vist algunes feines de companys més joves que jo -sense anar més lluny Hara Amorós o Bernat Almirall- que m'han esperonat a millorar les edicions gràfiques i a intentar encertar altres punts de vista.

Hi ha hagut algun concert on anaves amb poques expectatives i n'han acabat sortint bones fotos?

Molt sovint. M'agrada que bandes desconegudes em sorprenguin, descobrir nous artistes i altres formes d'expressar-se a dalt d'un escenari. El primer cop que t'enfrontes, per exemple, a un artista com **Iggy Pop** sempre surts meravellat de l'actitud que dilapida a l'escenari. També em va sorprendre **Peter Murphy** en la penúltima resurrecció de **Bauhaus**, perquè portava una potència de llum com mai havia detectat el sensor de la màquina al concert del Razzmatazz.

Iggy Pop Foto: Xavier Mercadé

I a l'inrevés, algun concert on anessis amb il·lusió i va acabar sense resultats?

Hi ha músics com ara **The Sisters of Mercy**, **Tricky** o **Mark Lanegan** que sembla que tinguin fotofòbia, perquè sempre surten a tocar a les fosques o envoltats de boira. El que és curiós és que els seus promotors ens acreditin quan ells mateixos saben que és gairebé impossible arribar a obtenir alguna foto que sigui mínimament publicable.

Segons la teva percepció, com ha evolucionat l'activitat de concerts a Catalunya?

Darrerament veig molts concerts amb *sold out* i tinc l'agenda plena gairebé cada dia amb les programacions de sales de Barcelona. Segurament es manté, però en cap moment tinc la impressió que vagi de baixada.

A l'escena catalana, a partir de la teva experiència amb Enderrock, creus que els músics cuiden més la seva imatge?

Una mica més de glamur no aniria malament, no? Molts haurien de cuidar la manera de vestir, no sortir a actuar amb la mateixa roba amb què han viatjat a la furgoneta i han dinat en un restaurant de carretera. No cal anar de 21 botons, però sí acurar una mica la presentació en públic.

Hi ha un grup especialment fotogràfic?

No és que siguin especialment fotogràfics, però sempre és un luxe poder fotografiar els **Rolling Stones**. Trobar-te entre la banda més gran del rock mundial i el seu públic és una sensació única.

The Rolling Stones a l'Estadi Lluís Companys l'any 2007 Foto: Xavier Mercadé

I algun que no ho sigui gens?

Cada dia són pitjors les condicions que posen algunes grans estrelles quan ens obliguen a fer les fotos des de la taula de so. Els resultats són uniformes, i no et permet trobar imatges amb detalls diferenciats. El límit el vaig viure amb **Beyoncé** quan ens va deixar disparar només 30 segons des del mig de la pista. Després d'aquell concert va passar al club dels que es neguen a deixar-se fer cap fotografia: **Bruno Mars**, **Bob Dylan**, **Haysel**...

A quin músic o grup que admires ja no podràs fotografiar?

Malauradament la llista cada cop és més llarga. Dels més recents, els que més m'ha dolgut no haver pogut fotografiar són **Tom Petty** i **Neil Peart**, el bateria dels canadencs **Rush**. També em va saber molt de greu quan **Amy Winehouse** va actuar al festival FIB 2007 de Benicàssim i el mànager em va deixar fora d'una llista reduïda de fotògrafs. Vaig decidir fer bondat, guardar la màquina i veure el seu concert seguint la norma. Va ser una oportunitat perduda i irrecuperable. Per sort al meu adorat **David Bowie** el vaig poder fotografiar al Mini Estadi i al Doctor Music.

David Bowie Foto: Xavier Mercadé

I a qui tens pendent de fotografiar?

Fleetwood Mac, **George Thorogood**, **Bob Seger**, **Eminem**... Artistes nord-americans a qui els fa mandra creuar l'Atlàntic.

Com gestioness i t'organitzes cada jornada de sessions de fotos?

Quan arribo a la nit a casa després dels concerts descarrego les fotos i les organitzo per carpetes. Intento editar el més aviat possible i evito que se m'acumuli feina, tot i que en el cas dels festivals és gairebé inevitable.

T'agrada remenar l'arxiu? Et trobes amb imatges que no recordaves?

Sí, tant quan feia un blog a *Vilaweb* com actualment a Instagram, sempre m'ha interessat triar i

recordar concerts antics. M'agrada fer mirada retrospectiva i saber què passava el mateix dia d'anys abans. Són les 'Efemèrides que ningú recorda', que al final és un enunciat fals perquè les fotos antigues desperten a la gent les neurones dels records. Són nits viscudes, per a molts inoblidables, que no s'han de perdre en el fons d'un arxiu. Molts espectadors s'han reconegut enmig del públic, altres han recordat els moments més simbòlics del concert, les amistats nascudes en aquell bolo o els amors perduts. El que per a mi pot ser una rutina, per a molts han estat moments clau de la seva vida.

[Ver esta publicación en Instagram](#)

Una publicació compartida de Xavi Mercadé (@rockviu_mercade)